

Lucie Kalabisová, *Násilí v Československu 1945-1948: poválečný okres Českolipsko*, Praha 2024, FHS UK, Katedra historických věd, 63 s.

Posudek bakalářské práce

Přestože v květnu 1945 skončila druhá světová válka a zanikl tzv. Protektorát Čechy a Morava, který si vyžádal životy statisíců obětí, především Židů, Romů a odbojářů, násilí v českých zemích a zejména v pohraničí v žádném případě neskončilo.

Lucie Kalabisová se ve své bakalářské práci věnuje otázce, k jakým násilným činům docházelo v severních Čechách v oblasti Českolipska během chaotického období po druhé světové válce, konkrétně v letech 1945 až 1948 a kdo byli jejich aktéři.

Na základě teorie "Politika kolektivního násilí" amerického autora Charlese Tillyho přistupuje k fenoménu násilí z historicko-sociologické perspektivy a zdůrazňuje, jakým způsobem se násilí stává součástí politického procesu a jak může ovlivnit vývoj politických režimů a společenských struktur. Při třídění jednotlivých násilných činů vychází Lucie Kalabisová z přístupu Tomáše Staňka, který kolektivní násilí rozděluje do následujících skupin: "divoké" vyhánění; popravky; násilí na veřejnosti, které mělo za následek smrt několika osob; zacházení s lidmi pobývajících v táborech a věznicích.

Práce vychází z dosud badatelsky neanalyzovaných pramenů čtyř archivů: Státního okresního archivu Česká Lípa, Státního archivu v Jablonci nad Nisou, Archivu bezpečnostních složek v Kanicích a Vojenského ústředního archivu v Praze.

Z hlediska struktury je práce rozdělena vedle úvodu a závěru na dvě části. V úvodu autorka podrobně popisuje strukturu své práce, výše uvedené metody a seznamuje čtenáře s pramennou základnou a sekundární literaturou.

První část se zabývá charakteristikou let 1945–1948 na Českolipsku a je rozdělena do tří oblastí: správní vývoj (s. 7-16), události prvních poválečných měsíců (s. 16-29), a vývoj situace od roku 1946 do únorového převratu (s. 29-33). Kalabisová zjistila, že v konkrétních okresech se postupy při procesu „odsunu“ a zacházení s německým obyvatelstvem často odchýlili od oficiálních vyhlášek a příkazů československé vlády. Odchyly byly způsobeny svévolnou interpretací a jednáním regionálních orgánů. Tato zjištění představují významný příspěvek k výzkumu role politické správy v souvislosti s masovým násilím ve "věku extrémů" (Eric Hobsbawm).

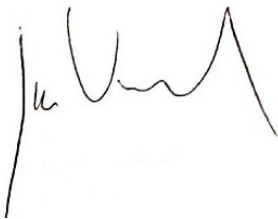
V druhé části práce se autorka věnuje násilným trestným činům a jejich vyšetřování. První podkapitola se zabývá kolektivními násilnými činy (s. 35-44), druhá kapitola zase rozebírá individuální násilné činy (s. 44-53). V kategorii individuálního násilí autorka dospěla k závěru, že nejčastějším činem byla sebevražda, specificky prováděná oběšením. Kolektivní násilí autorka rozděluje na oportunistické činy, kam zařazuje akce Rudé armády a revolučních gard, a na koordinovanou destrukci spojenou s násilnými rituály, které byly prováděny představiteli československého státu. Kalabisová dokládá, že významnou roli sehráli příslušníci Rudé armády a revolučních gard, které zde působily. Do tohoto kontextu také zahrnuje pochody smrti, které, ačkoli nebyly organizovány československou vládou, představují důležitý aspekt otázky násilí. Autorka ukazuje, že v poválečném období v okrese Česká Lípa dominovaly právě tyto formy násilí prováděného různými organizovanými skupinami, což potvrzuje teorii Jaromíra Mrňky.

V předložené bakalářské práci autorka přesvědčivě prokázala schopnost hledat relevantní prameny a aplikovat současné historicko-sociologické metody. Její metodologický přístup je velmi precizní. Zvláště je třeba zdůraznit, že strávila mnoho času archivní badatelskou prací, což jí umožnilo získat podrobné a důkladné poznatky potřebné pro výzkum této problematiky. Nejenže potvrdila trendy současného výzkumu, ale obohatila je o nové poznatky. Práce tak významným způsobem přispívá k hlubšímu porozumění těmto komplexním historickým událostem. Je důležitá také pro lokální dějiny okresu Česká Lípa a roli místní politické správy v kontextu násilí obecně.

Navzdory výše uvedeným kvalitám lze podrobit kritice především skutečnost, že v úvodu představená metoda byla pouze částečně operacionalizována. Navíc je patrné, že práce obsahuje opakované chyby ve stylu, pravopisu a gramatice. To je velká škoda, protože to zbytečně ovlivňuje hodnocení práce.

Na základě výše uvedeného navrhuji práci k obhajobě, a v závislosti na výsledku obhajoby doporučuji hodnocení mezi „výborně“ a „velmi dobře“.

V Praze 15.09.2024

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. Vondráček', written in a cursive style.

Dr. phil. Jan Vondráček